

---

waren de verschillen tussen de vs en Nederland enorm.

Veel vaker dan hier hadden verplegende congregaties ziekenhuizen zelf in eigendom. Zij deelden in de Amerikaanse *frontier*-mentaliteit. Kauffman schetst een beeld van liefdadig ondernemerschap. De katholieke congregaties waren actief in een wereld die gedomineerd werd door *White, Anglo-Saxon Protestants* die vaak antipapistisch waren. Katholicisme had hier een etnische identiteit. Italianen, Ieren, Duitsers en Polen waren minderheden die hun roomse geloof meebrachten. Zij stichtten ziekenhuizen, waar (eveneens geïmmigreerde) religieuzen de scepter zwaaiden.

Omdat de financiële positie van deze minderheidsgroepen slecht was, konden hun ziekenhuizen veel minder dan in Europa van giften en legaten profiteren. Om te overleven moesten de congregaties ondernemend zijn, de markt opgaan, risico's nemen, bijvoorbeeld door contracten met spoorweg- of verzekeringsmaatschappijen te sluiten. Dit actieve ondernemerschap stond in schril contrast met de passieve opstelling die uit literatuur over Nederlandse (of Duitse) congregaties blijkt. Vanwege de harde concurrentie met instellingen van andersdenkenden moderniseerden de katholieke ziekenhuizen in de Verenigde Staten sneller dan hun Nederlandse tegenhangers die in een veiliger omgeving werkten. Zo lieten de Amerikaanse congregaties hun zusters al in het midden van de negentiende eeuw een verpleegkundige opleiding volgen, zonder de ethische bedenkingen die vijftig jaar later de discussie in Nederland domineerden. In 1925 bestonden er bijvoorbeeld al verpleegstersopleidingen op katholieke universiteiten, terwijl Nederland daar tot 1980 op moest wachten.

Polemischer dan Kauffman is S. Nelson, die in *Say little, do much. Nurses, nuns, and hospitals in the nineteenth century* (2001) oponeert tegen de onzichtbaarheid van religieuze zusters in de Angelsaksische historische literatuur. Nelson (van Ierse en katholieke afkomst) schrijft die onzichtbaarheid deels toe aan de nederigheid en gehoorzaamheid die onderdeel van hun spiritualiteit is. Mede daardoor is volgens haar 'de belangrijke sociale beweging van de zusters' onderbelicht gebleven.

De geaccepteerde canon van de geschiedenis van de verpleegkunde, door Nelson als een 'sektarische, protestantse en Engelse visie' beschouwd, begint bij Florence Nightingale. Het gevolg hiervan zou zijn dat het werk van katholieke religieuzen, die in de tijd van Nightingale al eeuwen in de verpleging werkten, zou zijn genegeerd. Hierdoor werd met name aan de Amerikaanse non onrecht gedaan. Zij was immers (zie ook Kaufmann) professioneel, verantwoordelijk, innovatief en ondernemend. Ze moest politiek en economisch inzicht hebben om fondsen voor haar ziekenhuis